

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00008

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

ตามรอยเส้นทางเดินทัพ... สมเด็จพระ นเรศวรมหาราช

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นกษัตริย์
นักรบที่ได้รับการยกย่องว่าทรงมี
พระบรมเดชานุภาพจรจาย ทรงนำ
กองทัพเข้าประจัญบานในการรบจนเป็นที่เกรงขาม
ของศัตรู จากเอกสารของชาวตะวันตกได้บันทึกไว้ว่า
พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีความเข้มงวดในการ
ปกครองมากที่สุดในประวัติศาสตร์สยาม ทรงสั่ง
ประหารชีวิตผู้คนมากกว่า 50,000 คน ทั้งนี้ยังไม่นับ
ผู้คนที่ล้มตายจากการทำสงครามอีกหลายแสนคน
อาณาจักรอังวะเกือบล่มสลาย หากพระองค์
ไม่เสด็จสวรรคตเสียก่อน ขณะเดินทางกรีธาทัพหา
หาร 200,000 คนเพื่อเข้ายึดศูนย์กลางอำนาจของพม่าใน
สมัยนั้น ทว่าประเด็นที่สวรรคตของมหาราชผู้ยิ่ง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

ใหญ่พระองค์นี้กลับคลุมเครือไม่ชัดเจน ในบทความ
เรื่องพื้นที่สวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ของ
ชัยยง ไชยศรี ในวารสารพิมพ์เนศวร์ซึ่งจัดพิมพ์โดย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กล่าวถึงการบันทึก
สถานที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจาก
พงศาวดารไทยที่บันทึกมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช โปรดฯให้ชำระขึ้นใน พ.ศ.2223
เป็นการบันทึกภายหลังที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
เสด็จสวรรคตแล้ว 75 ปี นับว่าเป็นพงศาวดารไทยที่
บันทึกใกล้เคียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

โดยได้บันทึกพื้นที่สวรรคตว่าอยู่ในเมือง
หลวง ตำบลทุ่งดอนแก้ว ขณะที่มหาราชฯซึ่งพงศาวดาร
พม่า โดยพม่าได้บันทึกพื้นที่สวรรคตของสมเด็จพระ
นเรศวรไว้ชัดเจนว่า “...ครั้นลุล่วงศักราช 974 พระเจ้า
อยุธยา พระนเรศวรทรงเสด็จยกกองทัพ 20 ทပ် มา
ทางเชียงใหม่จะไปตีเมืองอังวะ ครั้นเสด็จถึงเมืองแท่น
แขวงเมืองเชียงใหม่ ทรงประหารในเร็วพลันก็สวรรคตใน
ที่นั่น”

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

นอกจากนั้นในด้านพงศาวดารของพม่าได้กล่าวไว้ว่า “พระเจ้าอังวะ
ตั้งแข็งเมืองไม่ยอมขึ้นกับกรุงหงสาวดี พระเจ้าหงสาวดีจึงได้ยกกองทัพไปตีเมือง
อังวะ โดยได้ชักชวนให้กรุงศรีอยุธยา กรุงศรีสัตนาคนหุตและเมืองเชียงใหม่ยก
กองทัพไปช่วย กรุงศรีสัตนาคนหุตและเมืองเชียงใหม่ยกทัพไปตามกำหนด แต่
สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงถ่วงเวลาแกล้งเดินทัพไปช้าๆ เพื่อรอให้ทัพ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

หงสาวดีตีกรุงอังวะเสียก่อน หากทัพพระเจ้าหงสาวดี
เปลี่ยวพล้าแก่ทัพอังวะ สมเด็จพระนเรศวรจะได้ตี
ตลบหลังกองทัพหงสาวดี”

การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวร
มหาราชในสมัยก่อนที่จะเข้าไปตีเมืองอังวะในประเทศ
พม่า นั้น พระองค์ได้เดินทัพมายังเมืองงายในเขต
อำเภอเชียงดาว ซึ่งปัจจุบันมีร่องรอยหลักฐานปรากฏ
ให้เห็นอยู่ ในตำนานได้กล่าวว่า สมเด็จพระนเรศวร
มหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศทรงนำกองทัพไทย
จากกรุงศรีอยุธยาเดินทางมาถึงเมืองเชียงใหม่ เมื่อ
ออกจากเมืองเชียงใหม่แล้วจึงได้แบ่งทัพแยกทางกัน
สมเด็จพระนเรศวรฯ ทรงนำกองทัพไทยออกจาก
เชียงใหม่พร้อมกับพระเจ้าเชียงใหม่และลูกพระเจ้า
เชียงใหม่ทั้งสามไปโดยทัพหลวงยกทัพโยธาไปทาง
เมืองหางและโปรดให้สมเด็จพระเอกาทศทรงนำ
ทัพอีกส่วนหนึ่งไปทางเมืองฝาง

นอกจากนั้นในตำนานพระธาตุเมืองน้อย
อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งมีชายแดนอยู่ติดกับพื้นที่
อำเภอเวียงแหง มีการกล่าวอ้างถึงสถานที่เสด็จเดิน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

ทัพผ่านบริเวณบ้านเมืองน้อยเพื่อเข้าไปตีพม่าว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ใช้เส้นทางเดินทัพไปยังประเทศพม่าโดยผ่านเมืองน้อย ซึ่งตอนนั้นเป็นชุมชนของชนเผ่าละวะ (ปัจจุบันมีเจดีย์โบราณศิลปะล้านนาปรากฏให้เห็น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในช่วงสมัยสุโขทัย-อยุธยา)

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จถึงเขตเมืองหาง ทรงทัพหลวงที่ตำบลทุ่งแก้วหรือทุ่งดอนแก้ว แรมทัพในตำบลนี้ ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวร รับสั่งให้ข้าหลวงไปอัญเชิญสมเด็จพระเอกาทศรถเสด็จจากเมืองฝางไปเข้าเฝ้าในวันเสาร์ขึ้น 6 ค่ำเดือน 6 ปีมะเส็งเบญจศก (พ.ศ.2136)

ในวันจันทร์ขึ้น 8 ค่ำเดือน 6 ก็เป็นเวลาที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคต ขณะนั้นทรงมีพระชนมพรรษาได้ 50 ปีเสด็จอยู่ในราชสมบัติได้ 15 พระพรรษา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

สถานที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตได้ทรงเป็นพระ
สถูปเจดีย์ขึ้นที่เมืองหางในรัฐฉานประเทศพม่า ปัจจุบันพระสถูปเจดีย์อันเก่า
แก่ได้ถูกทำลายลงหมดสิ้น ไม่มีแม้แต่ซากอิฐเหลือให้เห็น จนประมาณเมื่อปี
พ.ศ.2502 ขณะนั้นรัฐบาลพม่าเริ่มปราบปรามชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่ที่ต่อ
ต้านรัฐบาลพม่าเพื่อแยกการปกครองเป็นอิสระแต่พม่าไม่ยอม ชนกลุ่มน้อย
ชาวไทยใหญ่จึงได้ก่อการกบฏขึ้นทั่วทุกหนทุกแห่งในรัฐไทยใหญ่ ได้มีการจัดตั้ง
กองทัพกู้อิสรภาพของชาวไทยใหญ่ขึ้นเพื่อสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า

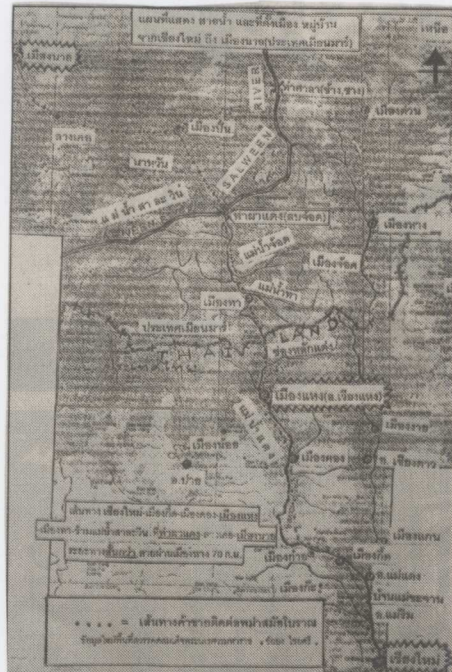
เมื่อเวลาที่จะออกศึกสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า กองทัพกู้อิสรภาพ
ชาวไทยใหญ่เหล่านี้จะต้องไปบวงสรวงสักการะดวงวิญญาณของสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชที่สถูปเจดีย์ของพระองค์เสียก่อน ปรากฏว่าในการสู้รบทุกครั้ง
ฝ่ายกองทัพกู้อิสรภาพชาวไทยใหญ่มักจะประสบชัยชนะฝ่ายรัฐบาลพม่าอย่าง
ง่ายดาย ทำให้พม่าเคียดแค้นเป็นหนักหนา จึงได้ใช้ระเบิดทำลายพระสถูป
เจดีย์เหล่านี้เสียหมด หน้าซ้ายยังใช้รถแทรกเตอร์เกรดทำลายจนราบเรียบไม่
เหลือซากให้คณะกู้อิสรภาพไทยใหญ่มาสักการะได้อีกต่อไป ทำให้คนไทย
พลอยไม่ได้มีโอกาสเห็นสถานที่ซึ่งวีรบุรุษของชาติสวรรคตอีกเลย

บริเวณที่ประดิษฐานพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนี้
เรียกว่า “กองมูขุนทองคำโดย” เป็นภาษาไทยใหญ่หมายถึง “พระเจดีย์ของ
พระเจ้าแผ่นดินไทย” บริเวณนี้อยู่ห่างจากชายแดนไทย-พม่า ทางด้านตะวันตก
ของอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร
เหนือบริเวณนี้ขึ้นไปเล็กน้อย ปัจจุบันคือเมืองแกน เป็นเมืองที่สมเด็จพระ
นเรศวรทรงพระประชวรพระนางก็อย่างหนัก ทรงตั้งทัพอยู่ ณ ที่นั่น คำว่า “แกน”
เป็นภาษาล้านนาและไทยใหญ่แปลว่า “เจ็บปวดอย่างรุนแรง” เลยเมืองแกน
นี้ไปอีกเล็กน้อยเป็นเมืองหาง

เมืองหางเป็นเมืองที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกรีธาทัพผ่าน
เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่พระองค์จะเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง มีผู้พบเสาพระเนียด
อยู่เป็นจำนวนมากปรากฏอยู่ ต่อมาทางการได้เก็บรวบรวมและนำไปไว้ที่
บริเวณพระสถูปแห่งนี้พร้อมกับซากอิฐจากพระเจดีย์สวรรคตของสมเด็จพระ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2552	19	6701	5

นครสุวรรณราชที่เมืองหาง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องเส้นทางเดินทัพและสถานที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อาจยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเรื่องราวในพงศาวดารต่างๆ ทั้งที่เขียนจากไทยและพม่ายังมีข้อมูลบางส่วนไม่ตรงกัน โดยเฉพาะชื่อเมืองที่สวรรคต บ้างก็กล่าวว่าทรงเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง ขณะที่บางตำนานบอกว่าสวรรคตที่เมืองแหน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าท้ายที่สุดแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์นักรบของแผ่นดินสยามสวรรคตที่เมืองไหนกันแน่

เอกสารประกอบ

บุญเสริม สาดราษฎร์ หนังสือล้านนาไทย
ในอดีต, 2522

ชัยยง ไชยศรี พื้นที่สวรรคตสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราช พิษณุสวรรค์, 2548

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th